

Godina 2019
Broj 002

SIGURNOSNA ANALIZA

PROSINAC 2019

O hibridnim prijetnjama

Svako je društvo, odnosno država tijekom svog postojanja bilo, jest i bit će, suočeno s različitim izazovima kojima se pokušava utjecati na njihovo postojanje te neometano, potpuno i slobodno djelovanje. Suvremene sigurnosne ugroze znatno su drugačije i složenije od nekadašnjih. Danas govorimo o hibridnim prijetnjama odnosno o hibridnim operacijama, sukobima i ratovima. Hibridne operacije podrazumijevaju cijeli niz aktivnosti usmjerenih postizanju stanja informacijske nadmoći i pokušaju oblikovanja mišljenja napadnutog cilja u skladu s napadačevim željama i htijenjima. Hibridne prijetnje, kao skup različitih pojava oblika pojedinih hibridnih operacija, podrazumijevaju usmjereno i organizirano djelovanje prema pojedinoj publici s ciljem iskorištavanja (poticanja, produbljivanja) postojećih te stvaranja novih ranjivosti, poticanja osjećaja podjela, nesigurnosti, defetizma, nemoći, beznađa, dvojbenosti, sumnjičavosti, narušavanja i urušavanja demokratskih struktura i procesa, slabljenja te pokušaja kontroliranja djelovanja obrambenog sustava.

Operacije utjecaja kojima se pokušava utjecati na mišljenja i stavove ciljane publike, a koje su sve donedavno bile tek „pratilja“ (poznate i kao „specijalne operacije“) oružanih djelovanja, prerasle su u dominantni oblik djelovanja hibridnih prijetnji.

Suvremeni hibridni napadači rado se koriste brojnim prednostima digitalnih medija i društvenih mreža kako bi širili podatke i informacije kojima žele širiti svoj utjecaj i nametati vlastite stavove drugima. U tim procesima vrlo često koriste se metode izdvajanja informacija iz stvarnog konteksta događaja te njihovo smještanje u izmišljeni, ciljano krivotvoreni vremensko-prostorni kontekst kako bi napadnuta javnost lakše i bolje prihvatila plasiranu dezinformacija ne sumnjajući u njenu istinitost. U ishodištu, kao i tijekom procesa provođenja, upravljanja i vođenja hibridnim operacijama, nalazi se napadačev izvještajno-sigurnosni sustav, kolokvijalno poznat pod nazivom tajne službe. Njihova je zadaća prikupljanje podataka i informacija neophodnih za planiranje i provođenje hibridnih napada.

Institut za
Istraživanje
Hibridnih
Sukoba

Neki od glavnih ciljeva hibridnih napadača nacionalni su identitet, nacionalno zajedništvo te obrambeni i sigurnosni sustav koji na preventivnoj razini mora biti u stanju rano prepoznati hibridni napad, identificirati hibridnog napadača te jasno utvrditi ciljeve koje napadač želi postići.

O (ne)zakonitim (ilegalnim) migracijama

Republika Hrvatska je u posljednje vrijeme suočena s ozbiljnim optužbama prema kojima policija nezakonito čuva svoju granicu te prema nezakonitim migrantima postupa na krajnje nehuman i nečovječan način.

Temeljna je uloga policije u demokratskom društvu osiguravanje i očuvanje najviše razine sigurnosti ljudskih prava i sloboda. Uloga granične policije je zaštita državne granice te onemogućavanje svih kažnjivih radnji povezanih uz državnu granicu. Time i nezakonitih migracija. To je obveza Republike Hrvatske po nacionalnom ali i po europskom pravu jer RH štiteći svoju granicu prema državama koje nisu članice EU, ujedno štiti i vanjske granice Europske unije.

Nedavna potvrda Europske komisije da je Republika Hrvatska ispunila sve tehničke uvjete za pristupanje Schengenskom prostoru govori o spremnosti, obučenosti i samoj kvaliteti provođenja europskog pravnog okvira na našim granicama ali i unutar teritorija RH. Pitanja vezana uz nadzor granice, azil, migracije bila su predmet evaluacije europskih stručnjaka koji su utvrdili ispunjavanje postavljenih kriterija na svim područjima. Napori koji su učinjeni na tom planu veliki su i protežu se od namjenskog tehničkog opremanja, povećanja broja kadrova te učinkovitog djelovanja na samoj granici. Time je granična policija postala ozbiljna prepreka svima onima iz kriminalnih organizacija koji na nezakonitim migrantima zarađuju.

Dostupni statistički podaci ukazuju na znatno povećanje broja krijumčarenja osoba što pokazuje da je sve veći broj osoba uključen u nezakonite migracije, da se u tim nezakonitim aktivnostima povećala zarada krijumčara, ali i da je policijski sustav (kako Republike Hrvatske tako i pojedinih zemalja članica EU) znatno uspješniji u suočavanju sa svim sigurnosnim rizicima povezanim s nezakonitim migracijama.

Temeljno obilježje nezakonitih migracija posljednjih godina je činjenica da migranti ne posjeduju ili pak ne žele dati dokumente o svom stvarnom identitetu. Time sami, možda i

nesvjesno te vjerojatno djelujući u skladu s naputcima primljenim od pripadnika kriminalnih organizacija koji ih pokušavaju prebaciti preko teritorija Republike Hrvatske, otežavaju postupak utvrđivanja njihovog prava na međunarodnu zaštitu. Istovremeno i otežavaju nadležnim institucijama njihovo vraćanje u matičnu državu ili sigurnu zemlju na temelju readmisijskih ugovora ukoliko im se ne odobri međunarodna zaštita. Sam *Globalni kompakt za sigurne, uređene i regularne migracije* iz 2018. (dokument iz Marrakecha) ukazuje na potrebu jasnog razlikovanja migranata od izbjeglica. Radi se o različitim skupinama na koje se odnose različiti pravni okviri. Samo izbjeglice imaju pravo na posebnu međunarodnu zaštitu kako je uređeno međunarodnim pravom za zaštitu izbjeglica. Naravno da je u današnjim migracijskim kretanjima širom svijeta iznimno zahtjevno odrediti podjelu između ovih kategorija što otežava primjenu utvrđenih pravnih propisa kako nacionalnih tako i međunarodnih. Međutim, uvijek je i svugdje jasno rečeno: nezakoniti prijelaz državne granice je nezakonito djelo i nadležni sigurnosni sustavi moraju raditi na sprječavanju takvih aktivnosti.

Dezinformacije u hrvatskom medijskom prostoru

Već je dulje vrijeme medijski prostor Hrvatske i BiH zatrpan (dez)informacijama koje pokušavaju ukazati na navodno neprofesionalno i nezakonito ponašanje djelatnika MUP RH u suočavanju s brojnim sigurnosnim izazovima povezanim s nezakonitim migracijama. Brojne takve optužbe dolazi iz medija s područja BiH koji su već utvrđeni kao ciljani širitelji dezinformacija.

Posljednji slučaj navodnog nezakonitog protjerivanja dvojice državljana Nigerije, „studenta stolnotenisača“ samo je novi primjer u tom spektru dosad plasiranih dezinformacija. Sagledavajući cjelokupni opus dostupnih informacija, jasno je vidljivo da navedene osobe ne mogu ponuditi uvjerljiva objašnjenja niti ponuditi uvjerljive dokaze o tome da su uistinu žrtve policijskog nasilja. Činjenica je da postoje vjerodostojni svjedoci koji iznose istinu o njihovim aktivnostima za većinu vremena koji su proveli u RH. Uključujući vrijeme kad su, prema njihovim navodima, bili žrtve navodnog policijskog nasilja. Izjave „nigerijskih studenata“ vrve brojnim otvorenim pitanjima koja ruše njihovu vjerodostojnost (tko im je poslao putovnice u BiH; zašto je ta osoba – ili više njih imala njihove putovnice; koga su čekali u hostelu; zašto nisu zatražili azil kad su već ostali u hostelu dan duže od predviđenog i

Institut za
Istraživanje
Hibridnih
Sukoba

dozvoljenog po vizi koju su imali...). Olako prihvaćanje njihove verzije događaja kao konačne i neprikosnovene istine, potpomognute pisanjem medija iz BiH koji, dokazano, dulje vrijeme širi dezinformacije u javni prostor, ne može biti primjer objektivnog, točnog, potpunog i pouzdanog informiranja javnosti o pojedinim temama. Usporedba postupanja policije u slučaju s jednim od članova te „športske“ momčadi koji je nakon nekoliko dana i mnoštva izrečenih laži, na kraju ipak zatražio azil u Hrvatskoj te mu je omogućen pristup međunarodnoj pomoći (dok drugi to nisu zatražili), ukazuje da hrvatska policija nije takva kakvom se pokušava prikazati.

Iz doba Hladnog rata poznato je da su brojni sportaši iz zemalja članica tadašnjeg Varšavskog ugovora tražili načine da prebjegnu na Zapad te zatraže politički azil. Neki su u tome uspijevali, neki nisu. Danas se, zahvaljujući masovnim i digitalnim medijima, svijetom brzo šire informacije o različitim športsko-kulturno-znanstvenim-vjerskim i inim skupovima i događajima koji se organiziraju u zemljama članicama EU. Nerijetko se na te skupove prijavljuju i osobe koje žele ishoditi neophodne vize za dolazak u tu zemlju te, ili zatražiti azil u toj zemlji ili krenuti prema zemlji u kojoj se žele nastaniti. Hrvatska, s obzirom na članstvo u EU nije imuna na takve slučajeve koji su pripadnicima sigurnosnog sustava poznati još iz doba nakon Domovinskog rata, kad nismo bili članica EU.

Potrebno je naglasiti da mediju koji je plasirao ovu dezinformaciju, to nije prvi put da u relativno kratkom vremenu objavljuje dezinformacije usmjerene protiv interesa Republike Hrvatske, ali i Bosne i Hercegovine. Sjetimo se samo slučajeve kad su lažno optužili hrvatsku SOA-u da je poticala islamiste u BiH na radikalizam i terorizam, kad su objavili da je hrvatska SOA tajno snimila razgovor slovenskih državljana kako bi manipulirala ishodom slovensko-hrvatskog arbitražnog postupka u vezi s razgraničenjem na moru i kopnu. Prisjetimo se samo slučaja kad je navodni sirijski državljanin krajem prošle godine putem medija i društvenih mreža tražio „svoju petogodišnju kćer od koje ga je odvojila zločesta hrvatska policija“. Iako je uslijedio cijeli niz snažnih medijskih napada na Hrvatsku i MUP, na kraju se, uz znatnu razinu strpljenja, razboritosti te međunarodne policijske suradnje, utvrdilo da je cijela priča lažna i iskonstruirana kako bi se taj nezakoniti migrant pokušao provući ispod radara sigurnosnog sustava i doći u EU. Olako se zaboravljaju naučene lekcije, a još lakše prihvaćaju i šire nove dezinformacijske konstrukcije kojima je cilj optuživanje Republike Hrvatske kao države u kojoj nema vladavine zakona.

Ako pojedini medij objavi jednu informaciju koja se pokaže kao dezinformacija, može se prihvatiti mogućnost da je u tom slučaju došlo do nenamjerne greške. Ako isti medij dvaput objavi dezinformaciju, onda se treba zamisliti o mogućnosti da je to ipak posljedica ciljane politike dezinformiranja. Ako isti medij, u kratkom vremenu, objavi i treću i četvrtu dezinformaciju, onda se opravdano može postaviti pitanje radi li se o namjernom djelovanju. Ukoliko se radi o namjeri, možemo govoriti o procesu smišljenog i ciljanog dezinformiranja različitih javnosti kao agresivne aktivnosti iz spektra hibridnih prijetnji. Odgovornost medija prema potrebi objektivnog obavještavanja i informiranja javnosti u današnjem društvu velika je. Stoga treba postojati i medijska odgovornost kod neselektivnog i nepromišljenog prijenosa tih dezinformacija u drugi medijski prostor. Samim time informacije bi se trebale vrednovati u skladu s temeljnim novinarskim načelima o objavljivanju istinitog i vjerodostojnog sadržaja dobivenog iz relevantnog izvora.

Analizom dostupnih podataka, možemo ukazati na moguće ciljeve koji se žele postići ovakvim organiziranim i sustavnim ubacivanjem dezinformacija u hrvatski i strani medijski prostor. Ovim se dezinformacijama:

- pokušava diskreditirati Republiku Hrvatska te zakonitost postupanja djelatnika Ministarstva unutarnjih poslova RH;
- pokušava negativno utjecati na stabilnost i sigurnost sigurnosnog sustava Republike Hrvatske pokušavajući mu nametnuti teme kako bi se sustav bavio „sam sa sobom“ umjesto sa stvarnim sigurnosnim izazovima;
- pokušava posredno utjecati na političke procese koji su povezani s ulaskom Republike Hrvatske u Schengenski prostor;
- mameću se protu migrantski stavovi u hrvatskoj javnosti gdje se Hrvatska pokušava prikazati kao ksenofobična država imuna na ljudske patnje i probleme;
- dodatno opterećuju ionako u posljednjih godinu dana bremeniti politički odnosi između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine;
- unose dodatne podjele između dva konstitutivna naroda u BiH, između Hrvata i Bošnjaka;
- pokušava raditi na dodatnom raslojavanju društvenog bića u BiH s ciljem sprječavanja i odgode otpočinjanja procesa njenog ulaska u EU i NATO savez.

Institut za
Istraživanje
Hibridnih
Sukoba

Analizom ciljeva koji se pokušavaju postići plasiranjem ovih dezinformacija, može se reći da je taj medij najvjerojatnije dio šireg konteksta hibridnih napada na interese Republike Hrvatske, ali i Bosne i Hercegovine.

Policija i sigurnosni sustavi svake demokratske zemlje moraju postupati na temelju zakona i pravnih propisa. Svaka se zlouporaba sustava treba procesuirati na zato predviđen način, ali na temelju činjenica i utvrđenih dokaza a nikako ne na temelju neprovjerenih informacija. Današnjem je društvu kao nikada do sada u povijesti, omogućen pristup mnoštvu informacija. Stoga primatelji vijesti moraju biti točno informirani kako bi oblikovali svoj stav o određenim pitanjima. U tom procesu, uloga medija, posebno u elektroničkom prostoru, igra izuzetno važnu ulogu.

Zagreb, 9.12.2019.

dr. sc. Filip Dragović, predsjednik
Institut za sigurnosne politike

dr. sc. Gordan Akrap, direktor
Institut za istraživanje hibridnih sukoba

Kako navoditi ovu analizu kao izvor:

Dragović, Filip; Akrap, Gordan (2019), Sigurnosna analiza Prosinac 2019, Institut za sigurnosne politike i Institut za istraživanje hibridnih sukoba, godina 2019, broj 002, dostupno na: <http://insigpol.hr/download-file/8181/>

Kronologija objave informacija o nezakonitom migrantu, Sirijcu **Wadie Ghazi Sineidu**, koji je optužio hrvatsku policiju da ga je nasilno odvojila od 5 godišnje kćeri na području Plitvičkih jezera

Datum objave	
23.9.2018.	https://www.index.hr/vijesti/clanak/sirijac-policija-me-kod-plitvica-razdvojila-od-5godisnje-kceri-pomozite-mi/2025663.aspx https://net.hr/danas/hrvatska/potreseni-tata-trazi-5-godisnju-kcer-rekao-sam-hrvatskoj-policiji-da-je-ona-tu-molio-ih-da-nas-ne-razdvajaju-nisu-mi-vjerovali/
24.9.2018.	https://net.hr/danas/hrvatska/otac-nestale-sirijske-djevojvice-ne-jede-spava-place-evo-sto-o-mucnoj-situaciji-kaze-ministar-policije/
25.9.2018.	https://www.vecernji.hr/vijesti/na-nestali-hr-objavljena-i-sluzbena-potruga-za-nestalom-malom-sirijkom-1272186 https://net.hr/danas/hrvatska/maja-sever-i-sprajc-zaratili-na-twitteru-neki-iz-kucnog-naslonjaca-zakljucuju-da-policija-uvijek-nesto-mulja-tuce-i-krade/
26.9.2018.	https://net.hr/danas/hrvatska/prica-oko-sirijca-i-nestale-djevojvice-postaje-sve-cudnija-krajem-kolovoza-sirijac-je-evidentiran-ali-ne-i-djevojica/
27.9.2018.	https://www.vecernji.hr/vijesti/sirijac-koji-trazi-kcer-registriran-je-i-u-crnoj-gori-isto-bez-djeteta-1272594
28.9.2018.	https://www.vecernji.hr/vijesti/bozinovic-sirijska-djevojica-nije-bila-nigdje-registrirana-1272878 https://www.vecernji.hr/vijesti/sirijac-koji-traga-za-kceri-nestao-iz-azila-u-zagrebu-1272793 https://www.jutarnji.hr/vijesti/crna-kronika/pobjegao-sirijac-koji-trazi-kcer-i-azil-u-hrvatskoj-nestao-je-iz-zagrebackog-centra-za-migrante-od-noci-na-cetvrtak-gubi-mu-se-svaki-trag/7882212/
29.9.2018.	https://www.vecernji.hr/vijesti/osamnaest-dana-ne-zna-se-gdje-je-petogodisnja-allsa-ali-ni-postoji-li-ona-uopce-1273148
6.10.2018.	https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/javio-se-sirijac-koji-je-tvrdio-da-je-izgubio-kcer-na-podrucju-plitvica-pobjegao-je-iz-zagrebackog-prihvatilista-za-azilante-sada-je-u-italiji/7913463/

	<p>https://www.radiosarajevo.ba/vijesti/euphoria/sirijac-koji-je-odvojen-od-kcerke-umoran-sam-i-zelim-se-vratiti-u-bosnu/314745</p> <p>https://www.vecernji.hr/vijesti/77-posto-trazitelja-azila-pobjegne-odbjegli-sirijac-prona-en-u-italiji-1274538</p> <p>https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/sirijac-koji-je-prijavio-nestanak-kceri-da-bi-potom-pobjegao-iz-hrvatske-pronaden-u-italiji-20181006</p>
21.12. 2018.	<p>https://www.vecernji.hr/vijesti/slucaj-sirijca-koji-je-tvrdio-da-je-razdvojen-od-kceri-ukazuje-na-zlouporabu-me-unarodne-zastite-1290381</p> <p>https://net.hr/danas/svijet/sjecate-se-ove-price-policija-pod-pritiskom-javnosti-otvorila-istrahu-pokazalo-se-da-curica-nikad-nije-bila-ni-blizu-hrvatske/</p> <p>https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/jutarnji-je-do znao-gdje-se-nalazi-sirijac-koji-je-tvrdio-da-su-ga-polica jci-navodno-odvojili-od-kcerkice-na-plitvicama-obmanjivao-je-cijelu-javnost/8203160/</p>
1.3.2019.	<p>https://vijesti.hrt.hr/492379/sirijac-koji-je-optuzio-policiju-za-odvajanje-od-kceri-prijavljen-za-kazneno-djelo-lazne-uzbune</p>